

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

27 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul lărgit în următoarea componență:

Președinte - Ursache Petru,
judecători – Toma Nadejda, Alerguș Constantin, Timofti Vladimir și Moraru Petru,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursurile ordinare, declarate de către avocatul Frunze Alexei în numele inculpatului Donciu Gheorghe și de către inculpatul Donciu Gheorghe, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, în cauza penală în privința lui

Donciu Gheorghe XXXX, născut la XXXXXX, originar și domiciliat în r-nul XXXXXX, s. XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 13.01.2015 – 10.05.2016;

Instanța de apel: 20.05.2016 – 10.11.2016;

Instanța de recurs: 16.02.2017 – 27.06.2017;

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Anenii Noi din 10 mai 2016, Donciu Gheorghe a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani și 2 luni cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții legate de transportarea și angajarea persoanelor peste hotarele țării, pe o perioadă de 3 ani.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a reținut, că Donciu Gheorghe, la sfârșitul lunii iunie 2011, aflându-se în sat. XXXXXX, raionul XXXXXX s-a întâlnit cu Albu Dmitri și Pușcaș Valeri, propunându-le să meargă cu dânsul în Federația Rusă la lucru la construcții și promițându-le un salariu lunar nu mai mic de 1000 dolari SUA. În continuare, la 01 iulie 2011, Donciu Gheorghe, împreună cu Albu Dmitri și Pușcaș Valeri s-au deplasat la gara feroviară din mun. Chișinău, unde și-au procurat bilete la trenul de pe ruta Chișinău - Moscova și au pornit la drum. Biletul lui Albu Dmitri l-a procurat Donciu Gheorghe. Ajungând în Federația Rusă, Donciu Gheorghe i-a dus pe Albu

Dmitri și Pușcaș Valeri în regiunea Breansk, nu departe de satul Peretorg, unde urmau să construiască o fermă pentru crescut păsări. Văzând că volumul de lucru este mare, Donciu Gheorghe i-a contactat telefonic în Republica Moldova pe consătenii săi, Efrem Valerii, Pușcaș Mihail, Rudnițchii Igor și Racu Andrei și i-a chemat la dânsul în Federația Rusă la lucru la construcții, promițându-le un salariu lunar de 1000 dolari SUA și condiții normale de trai, spunându-le tot odată că pot să i-a cu ei și alți băieți care vor să meargă la lucru. Astfel, pe parcursul lunii iulie 2011, la invitația lui Donciu Gheorghe, la acesta în Federația Rusă, s-au dus Efrem Valerii, Pușcaș Mihail, Rudnițchii Igor, Racu Andrei, Croitor Andrei, Renchez Roman, Racu Vitalie și alte persoane, care sub conducerea lui Donciu Gheorghe au muncit diferit la construcția fermei de la 40 până la 90 zile. Pe parcursul perioadei în care au construit ferma, Donciu Gheorghe i-a cazat pe consătenii săi chemați la lucru în vagoane, le procura produse alimentare, le dădea bani pentru a-și procura de mâncare și le promitea că salariul le va fi achitat integral, deoarece stăpânul este cunoscutu-l său. Necătînd la promisiunile făcute, Donciu Gheorghe nu s-a achitat integral pentru munca prestată de către consătenii săi, prin care fapt i-a exploatat prin muncă, ducându-i în eroare cu promisiuni false. Fiind exploatați prin muncă le-au fost cauzate prejudicii materiale lui Albu Dmitri în sumă de 25900 lei, lui Pușcaș Valeri în sumă de 28000 lei, lui Efrem Valerii în sumă de 18500 lei, lui Pușcaș Mihail în sumă de 12000 lei, lui Rudnițchii Igor în sumă de 16000 lei, lui Racu Andrei în sumă de 7400 lei, lui Croitor Andrei în sumă de 8200 lei, lui Renghez Roman în sumă de 5550 lei și lui Racu Vitalie suma de 7400 lei.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către inculpatul Donciu Gheorghe, de către avocatul Moțîpan Constantin în numele inculpatului Donciu Gheorghe și de către avocatul Frunze Alexei în numele inculpatului Donciu Gheorghe.

3.1. În motivarea apelului inculpatul a invocat următoarele argumente:

- în anul 2011 a plecat în Federația Rusă împreună cu Albu Victor și fosta soție, Donciu Lilia. Peste o săptămână și-au găsit de lucru în domeniul construcției în regiunea Breansk, iar Pușcaș Valeriu și Pușcaș Mihail i-au chemat pe ceilalți la muncă;

- părțile vătămate au plecat acasă până la finisarea lucrărilor din care motiv nu au primit întreaga sumă de bani;

- doar persoanele care au plecat și nu s-au reîntors la lucru au pretenții față de el.

3.2. În motivarea apelului avocatul Moțîpan Constantin a invocat următoarele argumente:

- sentința Judecătorei Anenii Noi din data de 10 mai 2016 este ilegală și neîntemeiată, pasibilă de anulare;

- în acțiunile lui Donciu Gheorghe lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de lit. b) alin. (2) art. 165 Cod penal, deoarece Donciu Gheorghe nu a recrutat părțile vătămate, ci dimpotrivă părțile vătămate l-au rugat să le asigure un loc de muncă în Rusia, deoarece ei nu aveau un loc de muncă în Republica Moldova și nu-și puteau întreține familia. Când au ajuns la locul de destinație și s-au încredințat, că este de lucru, părțile vătămate și-au chemat la muncă rudele și cunoscuții lor. Aceștia au venit din proprie inițiativă

cu transportul lor. Inculpatul Donciu Gheorghe nu le-a organizat transportarea sau transferul lor în Federația Rusă;

- inculpatul Donciu Gheorghe, nu a adăpostit părțile vătămate și nu le-a primit. El locuia împreună cu ei în încăperile, care le-au fost puse la dispoziție de către proprietarul șantierului de construcție, cetățean al Federației Ruse, pe care el nici nu-l cunoștea;

- părțile vătămate nu au fost amenințate cu violența fizică sau psihică de către Donciu Gheorghe, nu le-a confiscat documentele de identitate, nu le-a interzis părăsirea locului de muncă. Părțile vătămate erau persoane libere și se puteau deplasa după bunul lor plac;

- Donciu Gheorghe nu a exploatat părțile vătămate prin muncă, deoarece aceștia nu munceau pentru el. El muncea de rând cu părțile vătămate. Plata pentru munca efectuată și pentru întreținerea muncitorilor o achita administratorul întreprinderii cu prenumele „Eduard”, care transmitea suma de bani a câte o mie de ruble rusești pe săptămână lui Donciu Gheorghe sau fostei sale soții, Donciu Lucia, or, ultima transmitea banii părților vătămate, fapt confirmat în ședința de judecată de către majoritatea părților vătămate;

- o parte dintre părțile vătămate au abandonat lucrul și s-au întors acasă în Republica Moldova, deoarece trebuiau să strângă porumbul, să culeagă strugurii etc. Ceilalți muncitori au rămas să activeze.

3.3. În motivarea apelului avocatul Frunze Alexei a invocat următoarele argumente:

- sentința primei instanțe este neîntemeiată, neargumentată, nefondată și pasibilă casării din considerentele că instanța la emiterea acesteia nu a ținut cont de abaterile și ilegalitățile procesuale admise de organul de urmărire penală și de probele examinate în ședințele de judecată și a dat în mod eronat apreciere probelor cercetate în ședința de judecată;

- declarațiile părților vătămate urmează a fi apreciate critic, deoarece contravin cu acele fapte, elemente și împrejurări care au fost stabilite la examinarea cauzei în fond;

- partea vătămată Racu Vitalie în ședința de judecată a declarat că de către fratele său a fost chemat la Rusia la muncă la șantier, din proprii bani și-a procurat bilete de călătorie la tren unde au fost întâmpinați de Donciu Lucia care i-a condus la șantier. În total pentru munca efectuată a primit de la inculpat 35 de mii de ruble, iar inculpatul îi mai este dator cu 20 mii ruble.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, au fost respinse ca nefondate apelul inculpatului, apelul avocatului Moțpan Constantin în numele inculpatului Donciu Gheorghe și apelul avocatului Frunze Alexei în numele inculpatului Donciu Gheorghe, fiind menținută fără modificări sentința.

5. În motivarea deciziei adoptate instanța de apel a menționat, că starea de fapt și de drept se află în concordanță deplină cu materialele cauzei și corect a fost statuată de către instanța de fond, neconstatându-se temeiuri de casare a sentinței, deoarece prima instanță a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor cauzei penale, examinând probele administrate din punct de vedere al utilității și veridicității lor, sub toate aspectele, complet și în mod

obiectiv, călăuzindu-se de Lege, încadrând just acțiunile inculpatului în baza dispozițiilor art. 165 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Instanța de apel a reținut că deși inculpatul Donciu Gheorghe vina în fapta incriminată nu și-a recunoscut-o, însă vinovăția acestuia se confirmă prin următoarele probe pertinente, concludente, utile și veridice ce coroborează între ele, și anume:

- declarațiile părții vătămate Efrem Valerii;
- declarațiile părții vătămate Croitor Andrei;
- declarațiile părții vătămate Racu Vitalie;
- declarațiile părții vătămate Racu Andrei;
- declarațiile părții vătămate Pușcaș Valeriu;
- declarațiile părții vătămate Albu Dmitrii;
- declarațiile părții vătămate Renchez Roman;
- declarațiile părții vătămate Rudnițchi Igor;
- declarațiile părții vătămate Pușcaș Mihail;
- declarațiile martorului Croitor Fiodor.

Totodată, instanța de apel a mai menționat că vinovăția inculpatului se confirmă și prin probele acumulate pe parcursul urmăririi penale și administrate în ședința de judecată a instanței de apel, și anume:

- plângerea și explicațiile depuse de către Efrem Valerii, Albu Dumitru, Pușcaș Mihail, Pușcaș Valeriu, Croitor Andrei, Renchez Roman, Rudnițchii Igor, Racu Vitalie, Racu Andrei și Bulgari Ion la data de 22 ianuarie 2013 (f. d. 56-61, vol. I);

- ordonanță de ridicare de la Efrem Valerii a copiilor paginilor nr. 1, 2, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46 din pașaport(f. d. 164, vol. I);

- proces-verbal de ridicare a copiei pașaportului pe numele lui Efrem Valerii din 14 martie 2014 (f. d. 165, vol. I);

- proces-verbal de examinare a obiectului - copia pașaportului nr. 711730604 Federația Rusă, pe numele lui Efrem Valerii din 14 martie 2014 (f. d. 168, vol. I);

- proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Renchez Roman din 08 mai 2014 (f. d. 179, vol. I);

- proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Albu Dumitru din 08 mai 2014 (f. d. 180, vol. I);

- proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Efrem Valerii din 05 mai 2014 (f. d. 181 -182, vol. I);

- proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Croitor Andrei din 30 mai 2014 (f. d. 183-184, vol. I);

- proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Racu Vitalie din 14 ianuarie 2014 (f. d. 184, vol. I);

- proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Pușcaș Valerii din 14 ianuarie 2014 (f. d. 185, vol. I);

- proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Racu Andrei din 14 ianuarie 2014 (f. d. 186, vol. I);

- proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Pușcaș Mihail din 23 decembrie 2014 (f. d. 186/1, vol. I);

- proces-verbal de percheziție la domiciliul inculpatului Donciu Gheorghe din s. XXXXXX, r-nul XXXXXX din 30 februarie 2013 actelor ce se referă la munca din Federația Rusă, listele de cuantumul de remunerare a persoanelor care le-a chemat în Federația Rusă (f. d. 191-192, vol. I);

- certificat eliberat de Primăria com. XXXXXX, r-ul XXXXXX prin care se confirmă că cet. Donciu Gheorghe nu este angajat în câmpul muncii (f. d. 204, vol. I);

- certificat eliberat de Primăria com. XXXXXX, r-ul XXXXXX prin care se confirmă că cet. Donciu Gheorghe este locuitor a s. XXXXXX (f. d. 205, vol. I);

- certificat eliberat de Spitalul Raional Anenii Noir în care se confirmă că Donciu Gheorghe, nu se află la evidența medicului narcolog și psihiatru (f. d. 207-208, vol. I);

- sentința Judecătoriei Anenii Noi din 20 iunie 1994 prin care Donciu Gheorghe a fost condamnat în baza art. 218 alin. (1) Cod penal la închisoare pe un termen de 3, 6 ani (f. d. 212-214, vol. I).

Instanța de apel a reținut că inculpatul nu a remunerat corespunzător părțile vătămate (suma promisă de inculpat 1000 dolari americani, lunar) pentru lucrul efectuat. Acest fapt, fiind recunoscut de însăși inculpat, care a comunicat, că nu toate părțile vătămate au primit banii cuveniți, pentru munca prestată.

La fel, prin declarațiile martorului Donciu Lucia se confirmă explicațiile date de părțile vătămate, precum că inculpatul dispunând de surse bănești, care constituiau salariile părților vătămate, nu au fost împărțite acestora, pentru lucrul efectuat, dar profitând de faptul că aceștia au plecat înaintea de a primi salariile meritate, a însușit o parte din remunerația acestora.

Totodată, instanța de apel a specificat că latura subiectivă a infracțiunii se exprimă prin intenție directă manifestată prin faptul că inculpatul, Donciu Gheorghe, își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile și a dorit în mod conștient, survenirea acestora.

În ceea ce privește circumstanța agravantă indicată la lit. b) alin. (2) al art. 165 Cod penal, instanța de apel a reținut că pentru aplicarea acestei circumstanțe agravante este necesar să fie întrunite următoarele 2 condiții:

a) să existe pluralitate de victime;

b) făptuitorul să manifeste o intenție unică (dublată de un singur scop) de a provoca vătămări a integrității corporale sau a sănătății grave.

În acest context, instanța de apel a menționat că în speță sunt întrunite ambele condiții.

Instanța de apel a respins și alegațiile apelanților precum că în acțiunile inculpatului Donciu Gheorghe nu sunt întrunite elementele componenței infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b) Cod penal. Or, pe parcursul examinării cauzei penale în instanța de apel s-a stabilit cu certitudine recrutarea, transportarea și adăpostirea părților vătămate, Croitor Andrei, Racu Vitalie, Racu Andrei, Pușcaș Valeriu, Albu Dmitrii, Renchez Roman, Rudnitchi Igor și Pușcaș Mihail, Croitor Fiodor.

De asemenea, instanța de apel a remarcat că starea de fapt reținută și de drept apreciată concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate în cauză, relevante și analizate în cuprinsul sentinței, verificate în apel.

Pe această linie de concluzie, instanța de apel a conchis, că nu există temei pentru a da o nouă apreciere probelor, fiind solidară cu concluziile primei instanțe privind aprecierea probelor puse la baza sentinței de condamnare.

Instanța de apel a indicat că concluziile primei instanțe sunt motivate și argumentate din punct de vedere al temeiniciei și legalității, sub aspectul, că vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate este dovedită în cadrul procesului penal, astfel fapta acestuia, reținută prin sentință, întrunește elementele infracțiunilor imputate.

În atare situație instanța de apel a conchis, că este corectă concluzia primei instanțe privind determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptelor prejudiciabile săvârșite de inculpat și semnele componenței de infracțiune prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Totodată, instanța de apel a mai constatat că prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor art. 7, 61, 75 Cod penal și la stabilirea categoriei și mărimii pedepsei a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de condițiile de viață ale familiei acestuia precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

A mai indicat instanța de apel că acțiunile inculpatului, Donciu Gheorghe, au fost încadrate în baza art. 165 alin. (2) lit. b) Cod penal pentru care legea penală în vigoare la data comiterii infracțiunii prevedea pedeapsa sub formă de 7 la 15 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, sau cu lichidarea persoanei juridice, iar din interpretarea sistemică a prevederilor art. 165 alin. (2) lit. b) Cod penal și art. 16 alin. (5) Cod penal infracțiunea incriminată inculpatului se califică ca infracțiune deosebit de gravă.

În conformitate cu prevederile art. 76, 77 Cod penal, careva circumstanțe atenuante sau agravante în privința inculpatului Donciu Gheorghe nu au fost stabilite.

De asemenea la stabilirea tipului și mărimii pedepsei, instanța de judecată corect a luat în considerare caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite (a comis o infracțiune deosebit de gravă), motivul și scopul celor comise, persoana celui vinovat, caracterul și gradul pericolului social al infracțiunii comise, circumstanțele de atenuază sau agravează răspunderea penală, influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață a familiei acestuia (inculpatul nu a recunoscut vinovăția, anterior a fost condamnat însă, are antecedente penale stinse).

În astfel de circumstanțe, instanța de apel a reținut că prima instanță întemeiat a stabilit categoria și măsura de pedeapsă, relevând în cuprinsul sentinței circumstanțele cauzei, persoana inculpatului și, în așa mod, corect a concluzionat că atingerea scopului pedepsei se va asigura prin privarea inculpatului de libertate.

Astfel, instanța de apel a ajuns la concluzia că scopul prestabilit al legii penale privind corectarea și reeducarea inculpatului, Donciu Gheorghe, va fi pe deplin atins, doar prin menținerea pedepsei sub formă de închisoare, în limitele stabilite de prima instanță, or, aplicarea unei alte pedepse, nu va fi nici rațională și nici proporțională acțiunilor comise de către acesta.

Referitor la solicitările părților vătămate privind încasarea prejudiciului material din contul inculpatului Donciu Gheorghe, instanța de apel a reținut că Judecătoria Anenii Noi prin sentința din data de 10 mai 2016 a respins pretențiile acestora, deoarece nu au fost respectate prevederile art. 221 Cod de procedură civilă.

La acest capitol, instanța de apel a notat că prima instanță în mod just a stabilit că părțile vătămate, Croitor Andrei, Racu Vitalie, Racu Andrei, Pușcaș Valeriu, Albu Dmitrii, Renchez Roman, Rudnițchi Igor și Pușcaș Mihail, Croitor Fiodor nu au depus acțiuni civile conform art. 219 Cod de procedură penală și astfel în mod greșit au fost recunoscuți în calitate de părți civile.

6. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare avocatul Frunze Alexei în numele inculpatului Donciu Gheorghe, și inculpatul.

6.1. Avocatul Frunze Alexei în numele inculpatului, declarând recurs la 23 decembrie 2016, în termen, a solicitat admiterea acestuia și casarea sentinței și deciziei instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului, invocând temei de drept pct. 6 alin. (1) art.427 Cod de procedură penală, a indicat următoarele argumente:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței;

- Donciu Gheorghe a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b) Cod penal în baza declarațiilor expuse de părțile vătămate și părțile civile recunoscute în proces. Aceste declarații reprezintă un cadru probatoriu insuficient pentru incriminarea unei pedepse deosebit de grave plus că declarațiile părților vătămate și a martorilor sunt contradictorii de la parte la parte;

- din declarațiile părților vătămate Renchez Roman, Rudnițchii Petru, Efrim Alexandru, Efrim Valeriu, Pușcaș Mihail se confirmă faptul că persoanele au acceptat din start de a munci în lipsa unui contract de muncă. Au plecat din propria dorință, au procurat bilete din banii săi, au primit parțial salarii și toți au plecat mai devreme de a finisa obiectul în construcții. Nici unul din ei nu cunoaște dacă compania de construcție rusească s-a achitat integral cu inculpatul pentru lucrările care au fost efectuate la șantier;

- declarațiile acestor martori în raport cu alte probe demonstrează faptul că inculpatul nu a recrutat aceste persoane, nu le-a adăpostit, nu le-a transportat, nu a avut loc exploatarea comercială prin muncă. El a lucrat cu acestea de rând la șantier, fără a obține careva foloase;

- martorul Croitor Fiodor în ședința de judecată a declarat că nu are pretenții față de Donciu Gheorghe. Martorul Pașcan Simion Luca în ședință de

judecată a declarant că muncind împreună cu inculpatul, ultimul nu i-a exploatat munca, a lucrat de rând cu lucrătorii;

- martorul Barbuta Anton a declarant că în anul 2011 nu a fost plecat la lucru în orașul Breansk, dar în anul 2015 aflându-se la domiciliul lui Efrem Valeriu, unde se afla și verișorul său Renchez Roman a fost instigat de ei la declarare falsă precum că inculpatul l-a chemat la lucru și sa-l dea în judecată pentru a câștiga ceva bani. Aceleași lucruri afirmă și martorul Bulgar Ion, care a fost sunat de Racu Vitalii care i-a propus să-l dea pe inculpat în judecată pentru a câștiga niște bani de la el;

- s-au admis abateri și ilegalități considerabile de către organul de urmărire penală, care au dus la aprecierea în mod eronat a probelor cercetate în ședința de judecată și eventual s-a admis o eroare de fapt, care a afectat soluția instanței;

- martorul Donciu Lucia a declarat că inculpatul este fostul ei soț, cu el este în relații rele. În ședința de judecată Donciu Lucia a declarat că Corotenco Eduard i-a dat lui Donciu Gheorghe 350000 lei pe care din spusele ei el nu le-a dat lucrătorilor în timp ce martorul Doncilă Valerii în ședința de judecată a declarat că a văzut cum Eduard - Directorul i-a transmis cet. Donciu Lucia un pachet mare negru cu bani - 380000 ruble pentru lucrul din Breansk. Tot acest martor declară că Donciu Lucia a plecat acasă în Moldova cu trenul având banii la ea;

- declarațiile cet. Donciu Lucia sunt contradictorii și dubioase prin prisma utilității și veridicității, ea fiind în litigiu cu inculpatul în vederea partajării averii, plus că declarațiile date la urmărirea penală diferă de declarațiile date în ședința de judecată.

6.1. Inculpatul, declarând recurs ordinar la 25 ianuarie 2017, peste termen, a solicitat casarea deciziei instanței de apel.

În motivarea recursului, inculpatul fără a invoca expres temei de drept prevăzut de alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, a indicat următoarele argumente:

- nu au fost audiați toți martorii, și anume Pușcaș Ion, Armaș Dumitru, Croitor Mihail și Lupu Vitalie;

- a dat declarații false Donciu Lucia, la fel declarații false au dat și Albu Victor, Pușcaș Valerii, Pușcaș Mihail, Efrem Valerii, Croitor Andrei, Racu Andrei, Racu Vitalie, Renghez Roman.

7. Procurorul prin referința depusă a solicitat declararea inadmisibilității recursurilor pe motiv, că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurenți și că decizia contestată conține motive clare și legale pe care se întemeiază soluția privind încadrarea juridică corectă a acțiunilor inculpatului și stabilirea măsurii de pedeapsă.

8. Judecând recursurile ordinare, în raport cu actele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează că recursul ordinar declarat de către avocatul Frunze Alexei în numele inculpatului Donciu Gheorghe, urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, iar recursul declarat de către inculpatul Donciu Gheorghe, urmează a fi respins ca fiind declarat peste termen, reieșind din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile

instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

8.1. Referitor la recursul ordinar declarat de avocatul Frunze Alexei în numele inculpatului Donciu Gheorghe.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, care au dus la adoptarea unei hotărâri neîntemeiate, totodată, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Colegiul penal atestă, că avocatul invocă în recursul declarat temeiul de drept prevăzut de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care prevede că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile, când: *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Colegiul lărgit menționează cu referire la argumentele recursului că, potrivit prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, alin.(1) instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel; *alin.(2) instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal;* alin.(6) *instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.*

De asemenea conform cerințelor art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de drept, asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel, sunt: dacă fapta reținută ori imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă probele au fost apreciate corect de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

În acest sens Colegiul lărgit subliniază, că în conformitate cu art. 101 alin. (4) Cod de procedură penală, instanța de judecată este obligată să pună la baza hotărârii sale numai acele probe la a căror cercetare au avut acces toate părțile în egală măsură și să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual,

penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate. În cazul în care s-ar constata încălcări ale prevederilor legale referitor la ele, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată cu rejudecarea cauzei.

Reieșind din prevederile legale expuse supra și din practica judiciară constantă Colegiul penal atestă că, deși instanța de apel nu a ținut cont de regulile de judecare a apelului, specificate în art. 414 Cod de procedură penală, și anume, alin. (2) potrivit căruia instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal, deoarece din conținutul hotărârii atacate și procesul verbal al ședinței de judecată se constată că instanța de apel a ignorat această prevedere legală.

Astfel, Colegiul penal menționează, că instanța de apel a încălcat prevederile specificate în alin. (6) al normei indicate supra, potrivit cărora instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal, deoarece la baza deciziei au fost puse probe care n-au fost verificate în ședința instanței de apel.

Potrivit conținutului deciziei instanței de apel, vinovăția inculpatului Donciu Gheorghe de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. b) Cod de procedură penală, se confirmă prin declarațiile părților vătămate: Efrem Valerii, Croitor Andrei, Racu Vitalie, Racu Andrei, Pușcaș Valeriu, Albu Dmitrii, Renchez Roman, Rudnițchi Igor, Pușcaș Mihail și ale martorului Croitor Fiodor, precum și prin probele acumulate pe parcursul urmăririi penale și administrate în ședința de judecată a instanței de apel, și anume: plângerea și explicațiile depuse de către Efrem Valerii, Albu Dumitru, Pușcaș Mihail, Pușcaș Valeriu, Croitor Andrei, Renchez Roman, Rudnițchii Igor, Racu Vitalie, Racu Andrei și Bulgari Ion la data de 22 ianuarie 2013 (f. d. 56-61, vol. I); ordonanță de ridicare de la Efrem Valerii a copiilor paginilor nr. 1, 2, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46 din pașaport(f. d. 164, vol. I); proces-verbal de ridicare a copiei pașaportului pe numele lui Efrem Valerii din 14 martie 2014 (f. d. 165, vol. I); proces-verbal de examinare a obiectului - copia pașaportului nr. 711730604 Federația Rusă, pe numele lui Efrem Valerii din 14 martie 2014 (f. d. 168, vol. I); proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Renchez Roman din 08 mai 2014 (f. d. 179, vol. I); proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Albu Dumitru din 08 mai 2014 (f. d. 180, vol. I); proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Efrem Valerii din 05 mai 2014 (f. d. 181 -182, vol. I); proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Croitor Andrei din 30 mai 2014 (f. d. 183-184, vol. I); proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Racu Vitalie din 14 ianuarie 2014 (f. d. 184, vol. I); proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Pușcaș Valerii din 14 ianuarie 2014 (f. d. 185, vol. I); proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Racu Andrei din 14 ianuarie 2014 (f. d. 186, vol. I); proces-verbal de confruntare efectuată între Donciu Gheorghe și Pușcaș Mihail din 23 decembrie 2014 (f. d. 186/1, vol. I); proces-verbal de percheziție la domiciliul inculpatului Donciu Gheorghe din s. XXXXXX, r-nul XXXXXXX din 30 februarie 2013 actelor ce se referă la munca din Federația Rusă, listele de cuantumul de remunerare a persoanelor care le-a chemat în Federația Rusă (f. d.

191-192, vol. I); certificat eliberat de Primăria com. XXXXX, r-ul XXXXXX prin care se confirmă că cet. Donciu Gheorghe nu este angajat în câmpul muncii (f. d. 204, vol. I); certificat eliberat de Primăria com. XXXXXXX, r-ul XXXXXXX prin care se confirmă că cet. Donciu Gheorghe este locuitor a s. XXXXXXX (f. d. 205, vol. I); certificat eliberat de Spitalul Raional Anenii Noi în care se confirmă că Donciu Gheorghe, nu se află la evidența medicului narcolog și psihiatru (f. d. 207-208, vol. I); sentința Judecătorei Anenii Noi din 20 iunie 1994 prin care Donciu Gheorghe a fost condamnat în baza art. 218 alin. (1) Cod penal la închisoare pe un termen de 3, 6 ani (f. d. 212-214, vol. I).

Contrar acestor concluzii ale instanței de apel Colegiul lărgit constată că procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel (f. d. 147 – 151, vol. II) nu conține informații care ar confirma faptul, că de către instanța de apel au fost verificate declarațiile și probele materiale expuse supra, care au fost examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal, această etapă a ședinței de judecată fiind ignorată în totalitate de către instanța de apel, deoarece în procesul-verbal al ședinței de judecată este indicată doar o simplă frază „*verificarea probelor*”, nefiind urmată de consemnarea probelor indicate în decizia atacată.

Colegiul penal de asemenea menționează, că aceste erori afectează grav dreptul inculpatului la un proces echitabil prin încălcarea principiului contradictorialității în procesul penal, reglementat de art. 24 Cod de procedură penală, care stipulează, că urmărirea penală, apărarea și judecarea cauzei sunt separate și se efectuează de diferite organe și persoane, iar instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii. În conformitate cu prevederile art. 26 alin. (3) Cod de procedură penală, sarcina prezentării probelor învinuirii îi revine procurorului.

În baza principiului contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența CtEDO, sarcina probațiunii în ședințele de judecată în prima instanță și în instanța de apel îi revine acuzatorului de stat, fiindcă funcția acuzării este pusă pe seama procurorului. Curtea Europeană în hotărârea *Caștan c. Belgiei* din 13 ianuarie 2005, a constatat că, în domeniul penal, problema administrării probelor trebuie să fie abordată din punctul de vedere al articolului 6 § 2 și e obligatoriu, *inter alia*, ca sarcina de a prezenta probe să-i revină acuzării.

Mai mult ca atât, Colegiul lărgit ține să menționeze și faptul că instanța de apel, examinând apelul părții apărării, încălcând principiul contradictorialității și egalității armelor, a respins fără careva motivare solicitarea avocatului Frunze Alexei cu privire la audierea martorilor care n-au fost audiați în prima instanță.

De asemenea instanța de apel, punând în discuție demersul avocatului cu privire la audierea a unor martori noi, a ascultat numai opinia procurorului cu referire la demersul sus-indicat, care a solicitat respingerea acestuia, n-a audiat opiniile celorlalți participanți la proces, și anume a inculpatului Donciu Gheorghe și a părților vătămate Efrem Valerii și Croitor Tudor și nu s-a expus asupra acestei solicitări a părții apărării, deoarece decizia instanței de apel în acest sens nu este reflectată în procesul-verbal al ședinței de judecată (f. d. 149, vol. II).

Cu referire la această eroare a instanței de apel, Colegiul penal consideră relevantă speței este cauza CtEDO *Lüdi c. Elveției* din 15 iunie 1992, potrivit căreia Curtea Europeană a ajuns la concluzia că există o încălcare a art. 6 § 1 din Convenție chiar și atunci când proba nu a fost singura care a fundamentat condamnarea, dar instanțele naționale nu au oferit un motiv întemeiat pentru absența martorului.

Reieșind din cele sus-menționate, Colegiul conchide că instanța de apel nu a respectat prevederile art. 414 Cod de procedură penală la judecarea apelurilor în speță, astfel comițând erori de drept care se încadrează în cele prevăzute la pct. 6 alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală și impun casarea deciziei atacate, erori ce nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură, de aceea decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei Curtea de Apel Chișinău urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să înlăture erorile constatate mai sus, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8.2. Referitor la recursul ordinar declarat de către inculpatul Donciu Gheorghe.

Din materialele dosarului, rezultă că dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 10 noiembrie 2016, în prezența procurorului, avocatului Frunze Alexei ce reprezenta interesele inculpatului, părților vătămate Croitor Tudor și Efrem Valerii și inculpatului Donciu Gheorghe (f. d. 147, vol. II), din care rezultă că aceștia au fost înștiințați despre ziua pronunțării deciziei motivate pentru data de 01 decembrie 2016.

Din procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 01 decembrie 2016 rezultă, că la pronunțarea deciziei motivate s-a prezentat doar procurorul și inculpatul Donciu Gheorghe, recepționând decizia motivată sub semnătură la aceeași dată, fapt confirmat prin recipisă (f. d. 181, vol. II).

Potrivit art. 231 alin. (1) Cod de procedură penală, termenele stabilite de prezentul cod se calculează pe ore, zile, luni și ani. Alin. (2) prevede că la calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna și anul indicate în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazurile în care legea dispune altfel. Alin. (3) prevede că la calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Astfel, în speță, termenul de 30 zile se calculează, începând cu 02 decembrie 2016 și se epuizează la 02 ianuarie 2017 (inclusiv), iar recursul ordinar a fost declarat de către inculpatul Donciu Gheorghe la data de 24 ianuarie 2017 prin intermediul oficiului poștal (f. d. 208, vol. II), înregistrat la Curtea Supremă de Justiție la data de 26 ianuarie 2017, cu numărul de intrare 240 (f. d. 199, vol. II).

Din cele expuse supra, instanța de recurs conchide că recursul ordinar declarat de inculpatul Donciu Gheorghe este depus peste termenul legal de 30 zile, prevăzut în art. 422 Cod de procedură penală.

Colegiul penal menționează, că termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a

exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Potrivit prevederilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Unul dintre scopurile legii procesual penale este asigurarea egalității pentru toate părțile interesate în procesul penal, însă acest deziderat impune disciplinarea activității procesuale, inclusiv și prin stabilirea unor termeni peremptorii.

Astfel, Colegiul lărgit statuează, că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală impune obligația îndeplinirii în termen a actelor de procedură, sub sancțiunea decăderii din exercițiul dreptului. Neexecutarea în termen a unui drept procesual, conform sancțiunii menționate, duce la pierderea acestuia.

Prin urmare, Colegiul lărgit, constatând încălcarea de către recurentul Donciu Gheorghe a prevederilor art. 422 Cod de procedură penală, a ajuns la concluzia de a respinge ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către inculpatul Donciu Gheorghe, din motiv că este depus peste termen.

9. Conducându-se de prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1), 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar, declarat de către avocatul Frunze Alexei în numele inculpatului Donciu Gheorghe, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016 în privința lui **Donciu Gheorghe XXXX**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, iar recursul ordinar declarat de către inculpatul Donciu Gheorghe, se respinge ca fiind declarat peste termen.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la **27 iulie 2017**.

Președinte

Judecători

Ursache Petru

Toma Nadejda

Alerguș Constantin

Timofti Vladimir

Moraru Petru